Kon men enkele weken geleden nog zonder tegenspraak stellen, dat in ons rustige land nauwelijks te merken was dat reeds op 13 mei de verkiezingen voor de Tweede Kamer zouden worden gehouden, thans kan worden gezegd dat er leven in de brouwerij is gekomen, dat de politieke strijd inderdaad is ontbrand. Na intensieve voorbereidingen is ook de K.V.P. gereed tot deze strijd. Ons Werkprogram en ons Manifest geven duidelijk aan wie wij zijn en wat wij willen. Wie daarvan onbevooroordeeld kennis neemt zal moeten toegeven, dat de K.V.P. zich bewust positief of stelt.

Deze positief gerichte instelling is de lijn die wij willen en zullen volgen. Wij willen niet en wij behoeven het ook niet te zoeken in afbrekende kritiek op andere politieke partijen, al zullen wij vanzelfsprekend onverdiende en ongerechtvaardigde kritiek niet over onze kant laten gaan. Een eerste schot in die richting is reeds gelost op ons Overijssels Appèl. De echo daarvan heeft men deze week kunnen waarnemen in radio en televisie. Onze Minister-president en de fractie-voor- zitter hadden op ons Overijssels Appèl onomwonden uiting gegeven aan de ergernis die bij ons allen leeft over de wijzewaarop het beleid van het Kabinet de Quay van socialistische zijde werd beoordeeld en bekritiseerd, een kritiek op grond waarvan men slechts kon concluderen, dat deze Regering dan ook niets goeds tot stand had gebracht. Gevolg hiervan was een uitdaging voor een openbaar debat en nu dit heeft plaatsgevonden, vraag ik mij af, of de uitdagers achteraf beschouwd hun initiatief rog wel zo gelukkig hebben gevonden. De Minister-president en de fractie -voorzitter hebben immers bij deze gelegenheid een aantal belangrijke en positieve beleidspunten naar voren kunnen brengen, maar bovendien kon duidelijk worden gemaakt dat het verwijt over de wijze waarop de Regering werd bekritiseerd niet alleen en niet in de eerste plaats in volstrekt negatieve zin was geschied in het Parlement, maar vooral in de vele publiciteitsmedia, waarover de P.v.d.A. beschikt, m.n. in pers, radio en televisie.

Dat dit toch wel indruk heeft gemaakt blijkt o.a. uit een artikel in Het Vrije Volk van donderdag jl. Daarin is te lezen:

”Als de Minister-president Prof de Quay voor de televisie in een tussenzinnetje zegt, dat het Vrije Volk nu eenmaal voortdurend het werk van deze Regering heeft becritiseerd, dan meent hij dat. Hierbij valt aan te tekenen, dat dit een volmaakt overbodige constatering is, omdat deze Ministerpresident nog nooit iets heeft beweerd wat hij niet meent. Maar de schrijver gaat dan voort met te betogen dat er geen sprake is van het voortdurend uiten van kritiek. Wanneer men dit leest vraagt men zich af of de schrijver zijn eigen krant niet leest. Ik zou mij dit kunnen voorstellen, aangezien het dikwijls geen prettige lectuur is. Wie echter ambtshalve gedwongen is niet alleen Het Vrije Volk te lezen, maar ook te luisteren naar uitzendingen van de VARA, zowel in radio als televisie, zal niet anders kunnen doen, dan met onze Minister-president openlijk uitdrukking geven aan zijn ergernis over de wijze waarop, dag in dag uit, iedere gelegenheid wordt aangegrepen, of beter gezegds wordt misbruikt, om politiek te bedrijven met de duidelijke bedoeling het Nederlandse volk te doen geloven, dat deze Regering zonder socialisten een mislukking is geweest. Naar mijn mening onderschat men door deze mateloze kritiek het vermogen tot oordelen van ons Nederlandse volk. In ons Manifest hebben wij kunnen steller, dat de KVP vanaf de bevrijding als enige partij onafgebroken regeringsverantwoordelijkheid heeft gedragen, en dat onze geestverwanten in het Kabinet- de Quay en onze fractie in de Tweede Kamer hebben bijgedragen aan een beleid, dat de KVP met vertrouwen aan het oordeel van de kiezers onderwerpt. Het is onze taak met het oog op de komende verkiezingen aan de kiezers duidelijk te maken, dat wij zeker niet zonder kritiek zijn en dat wij in enkele belangrijke kwesties meerdere en betere resultaten hadden willen zien, maar dat over het geheel genomen deze Regerings-combinatie van ons het testimonium kan krijgen: goed gedaan. In ons werkprogram en in ons Manifest hebben wij ons niet willen beperken tot het aangeven van een aantal belangrijke programpunten, wij hebben tevens nog eens duidelijk aangetoond welke eigen plaats de K.V.P. heeft en op welke principiële grondslag zij zich stelt. Hoe nodig dit is geweest is ook thans weer gebleken, als wij wederom worden aangeduid als een confessionele partij. Dit pleegt dan de aanloop te zijn voor de stelling, dat de godsdienst geen basis dient te zijn voor politieke partijvorming. Het is voor ons overbodig maar voor anderen blijkbaar noodzakelijk dat wij nog eens met nadruk verklaren, dat wij zijn een politieke partij op levensbeschouwelijke

lijke basis, hetgeen zoals ons Manifest zegt, betekent, dat wij vanuit een christelijke levensvisie vorm en inhoud willen geven aan de samenleving van morgen. Uitgaande van deze opvatting moet doel van alle vooruitgang zijn, dat iedere mens de kans krijgt om zich als persoon, geestelijk en stoffelijk, vrij te ontplooien. Uitgaande van dit basisbeginsel, hebben wij ons politiek program opgebouwd en met dit beginsel voor ogen willen wij politiek werkzaam zijn. Het is duidelijk, dat het gevolg hiervan niet is, dat wij over alle vraagstukken anders zouden denken dan alle andere politieke partijen, maar bepaald onjuist is de vaak geuite bewering, dat alle politieke partijen toch eigenlijk dezelfde doeleinden nastreven. Dat er over een aantal praktische punten tussen sommige partijen en in enkele gevallen tussen vrijwel alle partijen eenheid van inzicht bestaat, is niet alleen verheugend maar ook noodzakelijk aangezien er anders geen beleid te voeren zou zijn. Maar dit betekent beslist niet, dat er in vele belangrijke punten niet een duidelijke scheidslijn in benadering en uitwerking zou bestaan. Wanneer wij naar buiten treden als de Partij die vooruit wil zien, dan willen wij dit ook vandaag doen vanuit de positie welke wij thans innemen Wij mogen dan constateren, dat wij daarbij staan op een stevige basis, welke in de afgelopen parlementaire periode is gelegd. Na mij zullen onze vier lijsttrekkers aan het woord komen en zij zullen ieder in kort bestek een deel van het gevoerde beleid toelichten en de weg aangeven waarop verder zal werden voortgegaan. Mijnerzijds wil ik bij gelegenheid van dit congres naar voren brengen datgene wat in onze laatste partijraad als hoogste urgentie is aangemerkt: de woningnood. Wij willen duidelijk en onomwonden zeggen dat de resultaten van hot woningbouwbeleid in de afgelopen jaren teleurstellend en verontrustend zijn geweest. Wij willen echter ook de objectiviteit opbrengen begrip te hebben voor een aantal omstandigheden, die in de afgelopen jaren belemmerend hebben gewerkt. Bij zijn optreden heeft dit Kabinet de toestand kennlijk te optimistisch beoordeeld. Wanneer men echter vooral van socialistische zijde de regering hiervan een zwaar verwijt raakt, dient men zich wel te bedenken, dat het niet de eerste keer is dat een prognose werd gesteld, welke achteraf volkomen onjuist is gebleken* Men zwijgt er in alle talen over, dat van 1946 tot september 1951 een socialistische bewindsman aan het hoofd heeft gestaan van het Ministerie van Wederopbouw. Uit hoofde van mijn toenmalige functie heb

heb ik deelgenomen aan besprekingen onder leiding van de destijds van 1948 tot 1951 fungerende minister In t Veld, die als uitgangspunt voor zijn beleid had een matiging in de bouwactiviteit, aangezien een te snelle expansie tot gevolg zou hebben dat binnen enkele jaren in Nederland werkloosheid onder de bouwvakarbeiders zou ontstaan. Uitgaande van deze visie werd zelfs de vakopleiding van bouwvakarbeiders af geremd. Wij kunnen ons nauwelijks voorstellen, hoe deze bewindsman ooit een dergelijke kijk op de ontwikkeling heeft kunnen hebben. Bij alle kritiek die thans wordt geuit is het toch wel van belang ook deze bladzijde in de ontwikkeling van onze woningbouw nog eens op te slaan. Hoeveel schade is door dit beleid aan de ontplooiing van onze woningbouw toegebracht? Is het niet onder Minister Witte geweest, dat de woningbouw op volle toeren is gaan draaien? Dit neemt niet weg, dat wij thans allen staan voor de zware taak om een einde te maken aan de woningnood. Laat mij hierbij vooral twee dingen duidelijk voorop stellen: de KVP stelt niet dat zij de enige partij is die wil zorgen voor de oplossing van dit grote probleem. Wat ik in onze Partijraad heb gezegd wil ik bij deze gelegenheid herhalen: de woningnood mag niet bij deze verkiezingen een object worden van overbieden door de politieke partijen. Voorts moet duidelijk worden gesteld, dat de KVP niet belooft dat de woningnood in de komende parlementaire periode zal worden opgelost. Men verwijde KVP dat zij deze belofte in 1959 wél zou hebben afgelegd. Het is noodzakelijk dat dit fabeltje de wereld wordt uitgeholpen. Daartoe citeer ik de desbetreffende passage in ons Verkiezingsmanifest van 1959.

De K.V.P. kent de nood van duizenden, die nog naar een huis zoeken. Ook zij moeten zo spoedig mogelijk geholpen worden. Wij bouwen voort. Wij willen alles op alles zetten om in de komende vier jaren een einde te maken aan de woningnood. Men kan nu zeggen dat de KVP, in 1959 op grond van de resultaten welke onder het beleid van Minister Witte waren behaald, optimistisch was, dat gehoopt mocht worden dat binnen enkele jaren het ergste leed geleden zou zijn, maar een belofte dat in vier jaar tijd de woningnood zou zijn gelenigd is niet gegeven. Ook thans willen wij realistisch zijn en nog onlangs heeft Andriessen in

in onze Partijraad verklaard, dat zelfs bij de inspanningen welke wij ons zullen dienen te getroosten, helaas niet kan worden gezegd dat de woningnood binnen 4 jaar zal zijn opgelost. Dit neemt niet weg, dat op ons allen de verplichting blijft rusten, alles in het werk te stellen om de dag waarop wij kunnen verklaren dat inderdaad de nood is gelenigd, zo spoedig mogelijk zal komen. Daartoe zullen een complex van maatregelen nodig zijn, die onzerzijds ook duidelijk zijn aangegeven. Wij moeten komen tot een verhoogde productie, waarvoor noodzakelijk zal zijn een sterke stimulering van arbeidsbesparende bouwmethoden. Noodzakelijk achten wij het afsluiten van meerjarige woningbouwcontracten en contingenttoewijzingen voor meerdere jaren, waardoor mede de industriële woningbouw kan worden bevorderd. Verdere mogelijkheden zien wij in een bevordering van decentralisatie en in het algemeen het opruimen van die maatregelen, die belemmerend werken, waartoe valt te rekenen het gebrek aan uniformiteit in de gemeentelijke bouwvoorschriften.

De KVP is de partij die vooruit wil zien die ”de wereld van morgen” tot titel voor haar Werkprogram heeft gekozen en die zich zowel nationaal als internationaal richt op deze wereld van morgen, die wij moeten maken tot een wereld waarin het ook voor onze jonge mensen goed is te leven in de diepste en waarachtig christelijke betekenis van deze woorden. Vandaar onze bijzondere zorg voor onderwijs, cultuur en recreatie. Juist waar zo sterk de nadruk wordt gelegd op het sociaal-economische, op het materiële, is het van groot belang dat wij met kracht opkomen voor hogere waarden. En dan mogen wij met gerechtvaardigde trots constateren dat deze Regering, in het bijzonder in de persoon van Minister Cals, zich vooral op het terrein van onderwijs en cultuur grote verdiensten heeft verworven. Het is ondoenlijk in dit korte tijdsbestek deze prestaties ook maar enigermate volledig uit te meten, maar enkele saillante punten mogen juist bij deze gelegenheid niet onvermeld blijven. Minister Cals had zich ten doel gesteld onze gehele onderwijswet- geving die over vele en soms zeer oude wetten was verdeeld, in 4 grote wetten samen te vatten en wel de Kleuteronderwijswet die is tot stand gekomen in 1955; de TVet Basisonderwijs waarvoor geldt de Lager Onderwijswet 1920 die technisch moet worden bijgewerkt; voor het voortgezet onderwijs kwam op 14 februari van dit jaar de Mammoetwet tot stand, terwijl op 22 december 1960 een geheel nieuwe

dit nieuwe wetgeving tot stand is gebracht voor het wetenschappelijk onderwijs.

Wanneer men nagaat dat reeds sedert 1900 pogingen tot herziening van de onderwijswetgeving zijn gedaan die nooit tot succes hebben geleid, dan is deze door Minister Cals tot stand gebrachte onderwijs- wetgeving zonder meer een uitzonderlijke prestatie. Het grote werk op dit terrein vindt ook duidelijk zijn uitdrukking in de begrotingscijfers voor 0.K.& W. In 1952 was de totaal-begroting 456.000.000 gulden ; in 1959 1.320.000.000 en in 1963 niet minder dan 2,322.000.000 gulden. Dit betekent, dat in de periode van het Kabinet de Quay

een stijging heeft plaatsgevonden met 1 milliard gulden! Nog anders uitgedrukt: de uitgaven van het Ministérie voor O.K. & W bedroegen in 1952 2.7% van het nationale inkomen; in 1959 4,2% en in 1963 "van het nationale inkomen. Wanneer wij over dergelijke enorme begrotingsbedragen spreken, gaan onze gedachten gewoonlijk allereerst uit naar de defensie-begroting. Het is daarom van belang dat wij ons realiseren dat in de afgelopen Kabinetsperiode, de onderwijsbegroting voor het eerst na de oorlog de defensie-begroting heeft overschreden. De uitgaven van O.K. & W. vormen thans 1/4 deel van de Rijksuitgaven hetgeen uniek is te noemen, ook bij vergelijking met het buitenland. Indrukwekkend zijn ook de prestaties geweest op het gebied van de scholenbouw: de helft van alle thans in gebruik zijnde schoollokalen werd in de loop van de laatste 10 jaar gebouwd. Naast de vernieuwing van het onderwijs op vele terreinen van bestaande scholen, kwamen ook geheel nieuwe schoolvormen tot stand, zoals het sociaal- paedagogisch onderwijs, terwijl met ingang van 1 september 1962 het middenstandsonderwijs voor het eerst werd gesubsidieerd. Ook de wetenschap heeft de zeer bijzondere aandacht gehad hetgeen eveneens de cijfers aantonen. Voor exploitatie-kosten wordt in 1963 beschikbaar gesteld 393 millioen gulden tegenover 49 millioen in 1952, terwijl voor investeringen thans beschikbaar is 89 millioen gulden tegens slechts ruim 7 millioen gulden in 1952. Er is momenteel in uitvoering een 10-jarenplan voor het uitbreiden van universiteiten en hogescholen, waarraede al aan investeringen een bedrag van 1 milliard gulden is gemoeid. Van bijzondere betekenis voor onze jonge mensen is de regeling van de Rijkssubsidie- toelage. Ook hier weer sprekende cijfers: in 1952 5 millioen ; in 1959 22 millioen en in I963 48 millioen!

Dit betekent dat iedereen die daartoe de capaciteiten bezit, thans in ons land een universiteit of hogeschool kan bezoeken zonder dat daarvoor financiële belemmeringen behoeven te bestaan. In sterk opgaande lijn zijn ook de activiteiten op het terrein van de openbare recreatie en sport. Werd voor de openbare recreatie op de begroting 1960 voor het eerst een bedrag van ƒ 600000,

opgenomen, in 1963 is hiervoor reeds ruim 4 millioen gulden uitgetrokken, terwijl voor sport een bedrag van 2- millioen gulden op de begroting voorkomt. Op het gebied van de kunsten steeg het begrotxngsbedrag van 11 millioen in 1959 toe 20 millioen in 1963, terwijl voor oudheidkunde, monumentenzorg en natuurbescherming het begrotingsbedrag steeg van 23 millioen in 1959 tot 44 millioen in 1963. Wanneer dan tenslotte na deze waarlijk duizelingwekkende cijfers nog gewezen wordt op de zeer uitgebreide Nederlandse activiteiten op het gebied van de internationale culturele betrekkingen, waarbij niet onvermeld mag blijven dat Minister Cals het initiatief heeft genomen voor do eerste Conferentie voor Europese Ministers van onderwijs in 1959 in Den Haag gehouden, dan is toch niet teveel gezegd dat deze Regering op dit uitermate belangrijke terrein een waarlijk grootse prestatie heeft geleverd. Sprekende over cultuur mag ik ook nog een enkel woord wijden aan het zo bij uitstek belangrijke medium de televisie. Naarmate wij hiermede meer worden geconfronteerd, blijkt duidelijker van hoe grote, bijna huiveringwekkende invloed de televisie is. Vandaar dat wij in ons Werkprogram zozeer de nadruk hebben gelegd op de garanties die er moeten bestaan voor de samenstelling van het peil van de programmas. Wij eisen in ons Program een wettelijke regeling van radio en televisie op basis van de daadwerkelijke zelfstandigheid der Omroepverenigingen. De behandeling van de T.V.-nota in de Tweede Kamer en de reacties daarop van vele zijden hebben enkele zaken ongetwijfeld verduidelijkt. Het geschimp op de zuilen' heeft aangetoond dat wij er goed aan hebben gedaan in ons Werkprogram te stellen dat onder bepaalde voorwaarden reclame in radio en televisie aanvaardbaar is en dat één van deze voorwaarden moet zijn dat het hiervoor te kiezen systeem niet het wezenlijke van het omroepbestel aantast. Na de behandeling van de T.V.-nota heeft ons

ons Partijbestuur zich nogmaals over deze kwestie beraden. Uitgaande van ons Werkprogram heelt het Partijbestuur de wenselijkheid uitgesproken, van een zo spoedig mogelijk ter beschikking komen en in gebruikneming van een tweede T.V.-net, waardoor een keuzemogelijkheid in de Nederlandse programma’s wordt bereikt. Van dit tweede T.V.-net zullen omwille van een open T.V.-bestel naast de bestaande omroepen ook nieuwe zendgemachtigden gebruik kunnen maken uiteraard zonder aanspraak te kunnen maken op een bevoorrechte positie. We aanvaarden een verantwoorde uitzending van reclameboodschappen via de T.V., mede omdat door de inkomsten van deze reclameboodschappen een goede exploitatie van de T.V. kan worden verkregen en tevens kan worden voorkomen dat de kijkgelden moeten worden verhoogd door de in gebruikname van een tweede net. Het leek mij van belang deze opvatting van ons Partijbestuur bij deze gelegenheid nog eens duidelijk naar voren te brengen, aangezien wel is gebleken dat velen uit de behandeling van de T,V.-nota in de Tweede Kamer de conclusie hebben getrokken, dat althans een grote meerderheid van onze fractie reclame in de T.V. hetgeen iets anders is dan een werkelijk comnierciële T.V. zou hebben afgewezen. Dames en lieren, gaarne zou ik nog enkele onderwerpen aansnijden maar onze lijsttrekkers hebben u nog het nodige te zeggen, zodat ik moet weerstaan aan de verleiding in te gaan bijvoorbeeld op het belangrijke succes dat deze Regeringsploeg heelt geboekt op het gebied van lonen en prijzen. De heer Suurhol zal ongetwijfeld in deze verkiezingscampagne nog het nodige te horen krijgen over het magere loonkonijn dat hij op een voor hem onzalig moment tevoorschijn heeft willen toveren en dat zich heeft gemanifesteerd als een wel doorvoed dier, vooral waar kon worden bereikt dat de loonsverhogingen reële verhogingen zijn geweest, zulks in tegenstelling tot de van socialistische zijde zo dierbaar bevonden procentuele vaste loonronden, waarbij het konijn van de loonronde telkens als een haas werd gevolgd door prijsstijgingen. Laat mij dit openingswoord besluiten met te constateren, dat wij met open vizier de verkiezingsstrijd kunnen strijden. Dat wij op grond van hetgeen is gepresteerd en op grond wat wij willen nastreven

de uitslag met vertrouwen tegemoet kunnen zien. Ik schaar mij nog niet onder de profeten die nu al zien in welke constellatie straks een nieuwe Regering zal aantreden. Zelfs Dr.Drees heeft zich reeds hierover geuit en wel aldus: "Ik voorzie dat er straks weer een beroep op de P.v.d.A. zal worden gedaan bij de Kabinetsformatie". Ik teken hierbij aan: deze uitlating getuigt niet van bescheidenheid en wij zeggen onzerzijds: wij zullen zien als het zover is, laat eerst de kiezers spreken. Wij zullen het uiterste doen om te bereiken dat lijst 1 . ook één zal blijven.